

Felnőttek zenei nevelése Európában

A zene integratív funkciója

„Musiques à l'école”, avagy egy könyvismertető margójára

A francia Tanügyi és Kultuszminisztérium 1998. július 22-én kelt, minisztériumok közötti körlevele a művészeti és kulturális nevelés egységes kidolgozására ösztönzi az intézményeket az óvodától az egyetemig: egyesítések erőfeszítéseiket olyan projektek kidolgozására, amely lehetővé teszi minden gyermek számára a **rendszeres** és **minőségi** zenei alapképzést a legfiatalabb kortól kezdődően.

Hogy mi indokolta ezt a miniszteri határozatot, miért látták ennyire fontosnak, erre a kérdésre ad választ a tanulmány, mely egyben a megvalósítást célzó tervezeteket is tartalmazza.

A szerzők több éves feltáró kutatást végeztek annak érdekében, hogy kiderítsék az elszigetelődés és a kirekesztettség, valamint a tanulói teljesítmény aggasztó csökkenésének és motivátlanságának okait.

A kutatások egyértelműen bizonyították, hogy az ok a zenével – hangsúlyozottan a kórusénekléssel – és egyéb művészeti tárgyakkal való foglalkozás lecsökkenése.

A tanulmány hivatkozik arra a kormányrendeletre, amely szerint a zenetanárképzés kerüljön vissza állami felügyelet alá a magán zeneiskolák fennhatóságából. Ennek célja

egy új típusú zeneoktatás kialakítása, amelyben a zenetanítás irodalommal, drámajátékkal, mozgásművészettel társul, de meghatározó az egyéb tudományágak, például a pszichológia (ezen belül a zeneterápia), anatómia tanulmányozása is – továbbá a pályalkalmasság kiszűrése, a pedagógusi, tanári és oktatói hivatásra készülők minőségi oktatásának helyreállítása

A kutatás kiemeli az együtténeklés, együttzenélés fontosságát a megromlott emberi kapcsolatok orvoslásában, ily módon a zenét, a társadalmi integráció eszközeként, középpontba helyezi.

A program a társas éneklést és általában véve a társas művészi tevékenységet teszi előtérbe, ezt tekintve az integráció megvalósításának eszközül, mely révén az elidegenedés súlyos jelenségét fel lehet számolni.

Emellett a kiadvány tartalmazza a francia zenei oktatásra vonatkozó miniszteriális határozatokat – ezek értelmében négy projekt megvalósítását indítványozza:

<Projet chanson> – *a dalok*. Hagyományok őrzése: a nagyvárosok és a falvak zenei életének vizsgálata a hasonlóság/különbség szempontja szerint. A program célja a különböző korok és stílusok dalainak (illetve azok különféle változatainak) megismertetése is.

<Projet conte musical> – *„szemléltető zene”*. A (vokális és/vagy hang-

szeres) zenei ismeretek elsajátítása a hangzó anyag térben és időben való elhelyezése, technikai eszközök megismerése felvételek készítése céljából, a csapatmunka megismerése, interaktivitás.

<Projet „paysage sonore”> – a *„hangzó tájkép”*, a gyermekek fantáziájának fejlesztése zenehallgatás és éneklés által. A spontán és a tudatos zenélés elkülönítése, zenei elemzés:

a szöveg és zene kapcsolatának vizsgálatával, valamint a „minőségi zene” felfedezése.

<Projet „de la tradition à la création”> – *„a hagyománytól a kreativitásig”*. A program célja a városi lakosság bevonása a hagyományörzésbe, különböző tájegységek dalainak és szokásainak megismertetésével és tanításával. A kreativitás-fejlesztés, újítást is magában foglal, mégpedig a zene megszólaltatását elektroakusztikus hangszereken.

A projektek hangsúlyozzák annak fontosságát, hogy a legfiatalabbtól a legidősebb korosztályig minél többeket vonjanak be kulturális tevékenységekbe, ezáltal mintegy hidat építve a generációk között. Kifejezetten erre a célra szánt pénzügyi keretből támogatják a mi „dalárdáinknak” megfelelő együttesek működtetését, az amatőr színjátszást, a kézműves tevékenységeket, melyek célja egy adott hely jellegzetes népi szokásainak és kultúrájának ápolása, őrzése.

A példaértékű központi indítvány igen nagy sikernek örvend. Nem egészen tíz évvel később, a fent említett kormányintézkedésnek hatására ennek a „csodának” lehettem szem és fültanúja, a lyoni társintézményben tett szakmai tárgyalásom alkalmával.

Egy Lyon melletti kisebb település programjára vittek el ottani kollégáim, ahol alkalmam volt megtekinteni, mindezt „élőben”. A hely apraja-nagya lelkesen készült és lépett fel közös produkciókban.

Kamarakórusok, hangszeres együttesek, vígjátéki és drámai jelenetek váltották egymást az előadáson, melynek befejeztével „családi összejövétel”-re volt hivatalos a nagyérdemű a kultúrotthon aulájában. A rendezvény egy jeles nap hagyományát és jellegzetes kulináris szokásait őrző kötetlen beszélgetésre és ismerkedésre adott lehetőséget. Minden család hozzájárult ehhez valami aprósággal: volt, aki külön erre az alkalomra süttött, jellegzetes meleg burgonyaételet készített, mások sajtot, bort, szőlőt hoztak, és mindezt az ottani szokásoknak megfelelően tálalták.

Gondoltam: a tanulmány lényegének ismertetése mellett ezt az élményt is megosztom az itthoniakkal.

Szerkesztő: Pierre Gillet – Colette Cordelier

Kiadó: Editions J. M. FUZEAU S. A. – 79440 Courlay- France

A Francia Tanárképző Intézetek Tanácsa (Conseil de CFMI) által közölt tanulmány.

A Francia Tanárképző Intézetek Tanácsa (Conseil de CFMI) által közölt kiadvány fentebb olvasható ismertetése a Lyonban tett szakmai utamat követően került fel.

A tanulmányút tapasztalatai azt is megerősítették, hogy francia tanárkollégáink érdeklődése a Kodály-konceptió iránt nem új keletű. Az ottani zenetanárképzésben oktatók ismerték mind a kodályi rendszert, mind azt a kórusmozgalmat, amely ennek következményeképp hazánkban megvalósulhatott és a mai napig nagy hírnévnek örvend, nem csak Európában. A tévesen módszernek titulált koncepció irányelvei iránt számos más európai ország énektanárképzést

oktató intézményei is érdeklődnek – közismert, milyen számos meghívást kapnak karnagyaink Japánba, az Egyesült Államokba, Nagy Britanniába, stb.

A francia minta láttán felmerült az igény egy szélesebb körű kitekintésre a zenetanárképzés terén: megvizsgáltuk, milyen átjárási lehetőségek vannak a magyar és az európai felsőoktatásban tanuló jövő zenetanárok számára, valamint a már pályán

lévő másod-, illetve továbbképzésben résztvevők részére.

A következőkben tesszük közzé azokat a vizsgálatokat, amelyek elsősorban a szomszéd országok felsőoktatási intézményeiben, illetve néhány más európai országban zajló zenetanárképzést tekintik át. Az anyag lektorálásában, formálásában Bodnár Gábor kollégám, az ELTE BTK Zenei Tanszékének vezetője működött közre.

BALOG ZOLTÁN

A zenei nevelés egy életforma

„Kodály Zoltán megtanította nekünk, hogy a zenei nevelés nem egy tantárgy, nem egy iskolai anyag, amit el kell sajátítani, hanem egy életforma” – mondta Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a kecskeméti Nagytemplomban, a Kodály Művészeti Fesztivál megnyitóján, 2013. július 15-én. A miniszter ugyanakkor elgondolkodtatónak nevezte, hogy amíg több mint 30 országból jönnek a szemináriumra Kodály-módszert tanulni, „mi meg lassan elfelejtjük”. A közös éneklésre azt is mondhatnánk, „hogy a lélek lélegzetvétele” – fogalmazott a miniszter, aki egyben a fesztivál fővédnöke is volt. Véleménye szerint a kodályi örökség mintha egy kicsit megkopott volna, eltűnt volna a fiatal generáció életéből, „hiányzik a zenei köznevelésből”. Utalt Kodályra,

aki azt írta: mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megismerni és erre semmi sem alkalmasabb, mint a népdal. „Őnök is ismerik azt az élményt, amikor hallgatják Kodály zenéjét, amikor magunkra ismerünk és megerősödünk abban, hogy milyen jó, hogy magyarok vagyunk” – fogalmazott a miniszter. Szólt arról is, hogy Kodály „nehéz időkben mutatkozott erős embernek, nagy művészeknek.”

A Kodály Művészeti Fesztivál augusztus 2-ig tartott, azzal egyidejűleg rendezték meg a 27. Nemzetközi Kodály Szemináriumot, amelyre 33 országból érkeztek zenepedagógusok. A fesztivál nyitókoncertjén a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar és a Debreceni Kodály Kórus lépett fel.

(MTI | 2013. július 15.)